

August 7, 1980

Meeting between Comrades Leonid Ilyich Brezhnev and Todor Zhivkov

Citation:

"Meeting between Comrades Leonid Ilyich Brezhnev and Todor Zhivkov", August 7, 1980, Wilson Center Digital Archive, Obtained by the Bulgarian Cold War Research Group. <https://wilson-center-digital-archive.dvincitest.com/document/111727>

Summary:

This memorandum provides an overview of the meeting between Bulgarian leader Todor Zhivkov and Leonid Brezhnev. The two discussed international affairs, specifically escalating tensions with the U.S. and NATO, and Soviet interest in maintaining and strengthening detente. In response, a new international summit of the communist parties is proposed.

Credits:

This document was made possible with support from Carnegie Corporation of New York (CCNY)

Original Language:

Bulgarian

Contents:

Original Scan
Translation - English

ПРОТОКОЛ "А" № 387
НА ЗАСЕДАНИЕТО НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП
ОТ 9 АВГУСТ 1980 г.

Присъствуват другарите:

Тодор Живков, Александър Лилев, Гриша Филипов, Добри Джурев, Людмила Живкова, Огнян Дойнов, Пеко Такев, Пенчо Кубадински, Петър Младенов, Станко Тодоров, Тодор Божинов, Цола Драгойчева, Андрей Луканов, Тодор Стойчев, Димитър Станишев, Георги Атанасов, Петър Дюлгерев, Стоян Михайлов и Милко Балев.

ВЪПРОСИ
НА ДНЕВНИЯ РЕД:

I. Информация на
др. ТОДОР ЖИЕКОВЕ
за неговото посещение
в Съветския съюз и
разговорите му с
др. Леонид Брежнев.

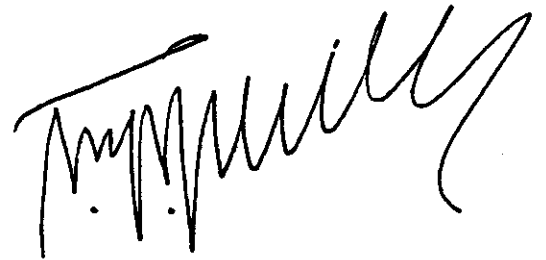
РЕШЕНИЯ:

Приема информацията на първия секретар на Централния комитет на БКП и председател на Държавния съвет на НР България др. Тодор Живков за приятелската му среща с генералния секретар на Централния комитет на КПСС и председател на Президиума на Еърховния съвет на СССР другаря Леонид Брежнев, състояла се на 7 август 1980 г. в Крим.

- 2 -

Одобрява напълно и дава изключително висока оценка на резултатите от срещата и разговорите на първите партийни и държавни ръководители на НР България и Съветския съюз и изразява най-дълбока благодарност на другарите Тодор Живков и Леонид Брежнев за техния нов огромен принос в по-нататъшното развитие на братското сътрудничество и всестранното сближаване между нашите две страни.

Да се публикува съобщение в печата.

A handwritten signature in black ink, appearing to be a stylized name, possibly 'M. M. M.', written in a cursive style.

TONA RSPBA

С Р Е Щ А

на другарите ЛЕОНИД ИЛИЧ БРЕЖНЕВ и
ТОДОР ЖИВКОВ

Крим, 7 август 1980 година

Срещата между другарите Л.И.Брежнев и Т.Живков се състоя във вилата на другаря Брежнев. От съветска страна присъствуваха членът на Политбюро на ЦК на КПСС и секретар на ЦК Константин Устинович Черненко и помощникът на др.Брежнев Анатолий Иванович Блатов.

Леонид Брежнев: Скъпи Тодоре! Искрено се радвам на твоето идване в Крим и не се съмнявам, че както и в миналото, нашата среща ще бъде плодотворна.

Много е хубаво, че ти можа да присъствуваш на откриването на Олимпийските игри в Москва. Сега, когато Олимпиадата вече е отминала, може определено да се каже: тя премина отлично. На спортните арени господствуваха честната борба и духът на дружбата.

Прекрасно се представиха българските спортисти. Те завоюваха осем златни, 16 сребърни и 17 бронзови медала. В отборното класиране заеха трето място. Аз ти честитя този голям успех.

Не особено умната идея на Картър да бойкотира игрите, а при това тази идея беше издигната в ранг на държавна политика, претърпя провал. Ние продемонстрирахме нашето уважение към своите задължения и грижа за

- 2 -

бъдещето на олимпийското движение. Всичко това се оценява достойно от международното обществено мнение.

Искам кратко да те информирам за нашите вътрешни работи.

За нас главното сега е подготовката за поредния XXVI конгрес на партията. Провежда се голяма и напрегната работа. Тя се води по няколко направления.

В известна степен центърът на тежестта пада върху задачите, свързани с приключването на десетата петилетка. Нейните резултати представляват базата, от която започва стартът на следващата петилетка.

Макар че по някои позиции ние няма да можем да постигнем набелязаното, очакваме цялостните резултати от труда на партията и народа да бъдат внушителни. Това се отнася и за промишлеността, и за селското стопанство. Очаква се общият обем на промишлената и селскостопанската продукция през десетата петилетка, включително резултатите от тази година, да надхвърлят с почти 800 милиарда рубли резултатите от предишната петилетка.

Сега се работи върху определянето на задачите за развитие на народното стопанство през 1981-1985 г. и до 1990 година. През есента ще можем да разгледаме в Политбюро проектите на плановите показатели. Явно ще се наложи да се поработи допълнително върху този важен

- 3 -

документ. След това до конгреса ще бъде поставен на всенародно обсъждане.

Стратегията на икономическото развитие ще се запази. Тя е определена правилно. Имам пред вид борбата за повишаване ефективността на производството и качеството на продукцията.

Разбира се, Тодоре, на нас би ни се искало някои проблеми да се решават по-бързо, например жилищният. Все още не можем да бъдем доволни от положението със снабдяването на населението с продоволствие, особено с месо. Често при нас куца и сферата на бита.

Аз зная, Тодоре, че у вас се провежда любопитен експеримент. В сферата на услугите, в занаятчийското производство, вие се стараете да използвате индивидуалните възможности на гражданите, включително и на пенсионерите. Мисля, че за нашите другари ще бъде полезно по-внимателно да се запознаят с вашия опит. Възможно е нещо от провереното във вашата практика да намери добра почва и у нас.

През есента започва отчетно-изборната кампания на партията. Това е своеобразен университет за всички комунисти, огромна творческа лаборатория. Уверен съм, че и този път републиканските конгреси и краевите, областните и градските партийни конференции ще дадат

- 4 -

богат материал за отчетния доклад на ЦК, ще позволят да се акумулира всичко ценно, натрупано през изтеклите години.

Не са малко действително крупните въпроси, които следва да се решават през единадесетата петилетка. Ние трябва да позатегнем базовите отрасли на промишлеността, да ги модернизираме. Ние не бива да се задоволяваме с техниката и технологията на вчерашния ден. Прицелът трябва да бъде насочен към най-високото равнище на научно-техническата мисъл. Това не е само икономическа, но и политическа задача.

Заедно ние разполагаме с грамадни научни и производствени ресурси. Аз не се съмнявам, че уелото обединяване на възможностите на братските социалистически страни ще ни позволи да поставяме и решаваме и най-смелите задачи.

Сега искам да кажа за нашите съветско-български отношения. Ние имаме основание да кажем, че те от година на година стават по-богати.

В политическата, икономическата и идеологическата работа ние сме постоянно рамо до рамо. Процесът на сближаване на нашите братски народи върви напред. Както и вие, ние и занапред ще отделяме постоянно внимание на неговото задълбочаване.

Както ми докладваха, през тази година с наше съдействие в България влязоха или влизат в строй около

- 5 -

30 крупни индустриални обекти. Тук влиза и големият Чугунолеярнен завод в Ихтиман, и третият блок на Козлодуйската атомна електроцентрала, и първият етап на метизния завод в Роман, и рудно-обогатителния комбинат с мощност 5 милиона тона и други значителни предприятия.

Добре работят, Тодоре, българските строители в нашата страна. Добре се потрудиха те на газопровода "Съюз", в Уст-Илим, при изграждането на производствения комплекс на основата на Курската магнитна аномалия. С една дума, в създаването на редица важни народностопански обекти има съществена част от техния труд.

Несъмнено през следващите години нашите съвместни дела ще станат още повече. През следващата петилетка, ако се съди по предварителни разработки, стойността на взаимните доставки ще се доближи до 40 милиарда рубли при очаквани 29 милиарда за тази петилетка. Това е солидно увеличение.

При това 54 процента във вашия експорт представляват машините и оборудването. Иначе казано, нашият пазар поглъща по-голямата част от вашата промишлена продукция.

Чехословакия има по-развита промишленост от България. А сега съветско-българският стокообмен фактически не отстъпва на съветско-чехословакия.

- 6 -

Нашата съвместна идея за съветско-българско сближаване много ни задължава. Това дело е ново. Но кой друг освен нашите партии и нашите народи може да даде пример в това отношение? Историческите съдби на нашите страни отдавна и тясно са преплетени.

Ти помниш, Тодоре, че при подписването на съветско-българския договор аз заявих: ако ни запитат какво представлява социалистическият интернационализъм, ние бихме отговорили – погледнете отношенията между България и Съветския съюз. Именно това е социалистически интернационализъм в действие. От тази позиция нашата партия разглежда всички въпроси на съветско-българското сътрудничество.

Аз бих казал, че съветско-българската дружба е нещо свято за нашите народи. Ние бяхме и сме за развитие на най-широки и пълнокръвни връзки в сферата на науката, културата, спорта, масовия туризъм. В живота продължават да навлизат нови поколения и е необходимо те здраво да държат в ръцете си щафетата на нашата дружба.

Изобщо аз мисля, че на всички участъци, така или иначе свързани със съветско-българското сътрудничество, ние трябва да имаме хора, предани на идеалите на нашето братство, истински интернационалисти. Това е обща грижа на нашите централни комитети, моя и твоя грижа, Тодоре.

- 7 -

Аз и моите другари от Политбюро естествено разбираме, че в нашите отношения има такива въпроси, които още чакат своето решение. Работата тук не е в недостатъчна готовност да се отиде насреща на вашите пожелания, а в обективните възможности на нашата страна.

На теб аз мога откровено да кажа, че на нас ни се налага да отделяме значителна част от нашите ресурси, включително и от най-дефицитните, за оказване помощ на страни, които особено силно се нуждаят. Имам пред вид и Куба, и Виетнам, и Лаос, и Кампучия, и Афганистан. От друга страна, ние нямаме право, особено при днешния сложен международен момент, да отслабваме вниманието към укрепването на отбранителната способност и на нашата страна, и на нашите съюзници.

Именно поради това някои въпроси, засягащи икономическото сътрудничество, които поставяте вие, а и някои другари от братските страни, днес е практически невъзможно да се решат в пълен обем.

Сравнително неотдавна др. Станко Тодоров се обърна от твое име с молба по редица въпроси. Както са ви съобщили, Госпланът на СССР намери възможност да

- 8 -

Тодоре, ти познаваш моя характер. Не обичам да се отклонявам от наболели въпроси. Всички нас ни очакват не много лесни години в областта на икономическото развитие. Да вземем за пример нефта. Ако през тази петилетка ние успяхме да увеличим добива на нефт с около 130 милиона тона, то през следващата петилетка можем да разчитаме в най-добрия случай на прираст от 30 милиона тона. Такава е действителността. Нефтените залежи в Башкирия, Татария и някои други райони започват да се изчерпват. Сега ние сме принудени да търсим нефт в източните райони на страната, на хиляди километри разстояние.

Необходим е завой към използване на енергоикономисващи техники и технологии, към строга икономия на топливно-суровинни ресурси, към овладяване на нови източници на енергия. Трябва без необмислени действия и без суетене да се занимаваме с рационализация на народното стопанство.

Особено заслужава да се погрижим за определяне на съответните пропорции за развитие на отделните отрасли, да предвидим в плановете напрегнати, но непременно реални темпове за развитие на икономиката.

Аз мисля, че вие не бива да намалявате вниманието и към развитието на селското стопанство. Към неговата продукция има трайно търсене. А сега се получава

- 9 -

и така, че вие нерядко ни доставяте по-малко селскостопански стоки от договорените. Зная, че нашите и вашите другари работят над проблема за стимулиране износа на селскостопанска продукция от България в Съветския съюз. Ще видим до какви решения ще стигнат.

Ние разбрахме, че и нашите стопански дейци се оказват длъжници по отношение на доставките. Преди една седмица аз подписах решение, с което Политбюро задължи лично министрите да осигуряват стопроцентно изпълнение на нашите задължения към братските страни.

Голямо улеснение и за вас, и за нас може да стане осъществяването на дългосрочните целеви програми за сътрудничество. На нашите стопански дейци и икономисти трябва да се помага да придобият вкус към кооперирането и специализацията на производството. А то понякога се получава така, че образно казано, търсят "бисерни залежи" някъде настрана, без да оценяват и своите възможности, и възможностите на цялата социалистическа общност.

У вас, както изглежда, се вземат мерки за привличане на чуждестранни капитали. Разбира се, България от това няма да стане капиталистическа страна. Но явно всичко това трябва да се държи под постоянен контрол, като се отчитат всички последствия, а не само икономическите.

- 10 -

И ние, и вие ще продължаваме да поддържаме търговски и икономически връзки със Запада. Но те ще бъдат толкова по-изгодни за нас, колкото по-силни икономически позиции заемем самите ние.

Много добре е, че вие успяхте в известна степен да спрете увеличаването на валутните задължения към капиталистическите страни. Доколкото разбирам, ти продължаваш лично да се занимаваш с този проблем. Това е правилно. Уверен съм, че задълбочаването на съветско-българското сътрудничество ще допринесе още по-успешно да се справите с този проблем.

Аз съм съгласен, Тодоре, с твоето изказване на последното съвещание на Политическия консултативен комитет относно дейността на СИВ. Тази организация върши полезна работа, но в нея далеч не всичко е свършено. Смятам, че ще бъде само от полза, ако всички наши другари, заети в СИВ, помислят как да направят организацията по-отзивчива спрямо изискванията на времето, пък и по-малко тромава.

Сега за международните въпроси.

На варшавското съвещание на Политическия консултативен комитет ние вече говорихме, че днешното изостряне на международното напрежение не е някакво мимолетно течение в политиката на САЩ и НАТО. Това е сериозен бой, който империализмът реши да започне, като

- 11 -

се възползува не в последна сметка от преминаването на китайците на другата страна на барикадата.

Разбира се малко "сол" в сегашната ситуация добавя и предизборната кампания в САЩ. Нещичко все пак ще позагълхне когато изборите минат. Но ние се готвим за продължителна и нелека борба за уравнивяване на международните отношения и за запазване и развитие на процеса на разведряване.

И тук, разбира се, е особено важно единството на братските социалистически страни, нашата съвместна активна и целеустремена работа.

Безспорно по-голяма роля, отколкото сега, може да играе международното комунистическо движение за укрепване тенденцията към разведряване. Разбира се, комунистите правят много, за да не допуснат възраждането на "студената война". Това впрочем се отнася и за партиите, които иначе говорят за еврокомунизъм.

И все пак тяхната непоследователност, особено когато става дума за подход към някои много отговорни и трудни акции на нашата външна политика, се използва във вреда на интересите на социалистическата общност.

На мен ми говориха, Тодоре, че по твое мнение настъпва време да се започне подготовка на ново международно съвещание на комунистическите партии. Смятам, че като развиваме сътрудничество с братските партии, ние трябва, както се казва, да мислим за тази идея.

- 12 -

На нас не ни трябва пропагандни триумфи. Това, от което се нуждаем, са реално координирани действия в полза на мира и разоръжаването. Именно към това ще подтикваме с общи усилия нашите задгранични другари по класа. Формите на работа в това отношение могат да бъдат различни, но да се поставя още сега на дневен ред въпроса за подготовка на съвещанието от тактическа гледна точка е може би рано.

Ние те информирахме, Тодоре, за всички крупни външнополитически акции, предприети от нас след съвещанието във Варшава.

Нито френският президент, нито западногерманският канцлер не са станали приятели на социалистическата общност. Но ние не се съмняваме, че и Жискард д'Естен, и Шмидт не искат по-нататъшно влошаване на международната обстановка. Те се отнасят твърде критично към действията на администрацията на Картър. Ние сме сътрудничили и ще сътрудничим с тях в интерес на оздравяването на европейския и световния политически климат.

Ти знаеш каква е сегашната ситуация по преговорите относно ракетно-ядрените оръжия със среден радиус на действие в Европа. Ние бихме били готови да започнем тези преговори, включвайки органически въпроса за американската система за изнесено напред базиране.

- 13 -

Ти си напълно в течение и по въпроса за Виенските преговори. В политическо отношение Западът премина към отбрана. Не се наемам да отсъдя дали това е глуха отбрана или не. Но обществеността реално може да прецени кой е за разоръжаване и кой е против.

Американците намекват, че техният отговор може да бъде готов към средата на септември. Ще поживеем и ще видим какъв ще бъде този отговор. Макар че отсега може да се каже, че те замислят упорито пазарене. Изобщо нещо повече или по-малко ясно може да се очаква от тях вероятно едва след изборите.

Повтарям - нашата позиция е активна. Ние внесохме действително конструктивни предложения. Тази платформа позволява да се отстояват нашите общи интереси.

Сериозно политическо събитие трябва да стане предвидената за есента среща в Мадрид. Ясно е, че нейният характер зависи не само от нас. Ако не друг, то американците естествено ще се опитат да пошумят и за "правата на човека" и за афганистанския проблем.

Ние трябва да се постареем да не допуснем срещата да затъне в познатата антисъветска, антисоциалистическа бразда. Тук главно въздействие могат да окажат нашите позитивни идеи по всички раздели на Заключителния акт от Хелзинки, развиването на нашето предложение за общеевропейска конференция по въпросите

- 14 -

на военното разведряване и разоръжаването. Ако бъде постигната договореност за свикване на конференцията, то само този резултат е достатъчен да оправдае мадридската среща.

Бих искал съвсем накратно да кажа за Югославия. Не са станали никакви принципни изменения в югославската политика след смъртта на Тито. Но изминалите месеци потвърждават моите собствени впечатления от майските ми разговори с югославяните, че те по-определено искат да не допуснат влошаване на отношенията със Съветския съюз и другите социалистически страни. Впрочем ти правилно постъпи, че дойде тогава в Белград.

Ние трябва да продължаваме да провеждаме равномерна политика спрямо тази страна. Възможно е тогава нещо от наслоеното върху югославския курс да бъде отстранено.

Аз зная, Тодоре, колко търпеливо действувате вие, когато става дума за Югославия. Времето е добър учител. Да се надяваме, че тази истина ще се потвърди в по-нататъшното развитие на вашите отношения с югославските другари.

Сравнително неотдавна в Югославия беше делегация на Върховния съвет на СССР начело с другаря В.В.Кузнецов. Посещението премина напълно успешно. Имам предвид съдържанието на състоялите се там разговори. Аз

- 15 -

използувах това посещение и изпратих лично писмо на югославските ръководители. Те възприеха тази стъпка с голямо удовлетворение.

Искам да засегна още един въпрос. И у вас, и у нас се разгръща подготовката към поредните конгреси на нашите партии. Както и в миналото, ние, разбира се, сме готови да се съветваме по принципни проблеми. В последно време във вашето ръководство се появили нови, млади другари. Ако те пожелаят да направят посещения у нас, да се запознаят с някои страни от опита на КПСС, естествено те ще намерят най-внимателен прием.

Ние прочем имаме договореност за посещение на съветска партийно-правителствена делегация в България през тази година. Като се има пред вид, че предстои напрегната работа по подготовка на конгресите, може би ще бъде правилно датата на посещението да се уточни по-късно. Надявам се, че ти няма да възразиш.

Това са накратко въпросите, които исках да изложа пред теб. А сега съм готов да те слушам.

- 16 -

Тодор Живков: Скъпи другарю Брежнев!

Преди всичко искам сърдечно да благодаря на Политбюро на ЦК на КПСС и лично на Вас за поканата да дойда на почивка в Съветския съюз и за възможността да се срещнем и разменим мисли по актуалните въпроси на нашите двустранни отношения и на международното положение.

Приятно ми е да изпълня поръчението на Политбюро и на Секретариата на ЦК на нашата партия и да Ви поднеса нашите сърдечни поздравии и пожелания за здраве и успех във Вашата отговорна работа, а чрез Вас да поздравя всички членове на Политбюро на ЦК на КПСС.

Искам също да изразя дълбока благодарност за високата оценка, която Вие дадохте сега на състоянието на двустранните българо-съветски отношения, да изразя пълно съгласие с всичко, което казахте за отношенията между страните на социалистическата общност, за положението на световната арена.

Позволете накратко да информирам Вас и другаря Черненко за някои наши вътрешни проблеми.

В началото на информацията си др. Тодор Живков припомни, че нашата дейност за изпълнение решенията на XI конгрес на БКП започна в условията на продължаващата на Запад енергийна и валутна криза и с въвеждането на пълзящи цени в рамките на СИВ. Тези явления, естествено,

- 17 -

ние не можехме да имаме пред вид при разработването на седмата петилетка.

В началото ние бяхме предвидили в петилетния план резерв от милиард и половина лева за осигуряване на нашите баланси. Ще се съгласите, че това не е малък резерв за нашите мащаби. Но кризисните явления на Запад и въвеждането на пълзящите цени ни заставиха да изнасяме стоки с 33 процента повече от предвиденото в плана, за да можем да осигурим балансите на страната. Нито една социалистическа страна не се оказа в такова положение. Доколкото зная необходимостта от надпланов износ в нито една страна не е надхвърлил 20 процента. По този начин България се оказа в най-тежко положение.

Във връзка с възникналата сложна обстановка, у нас даже се обсъждаше въпросът да разработим нов петилетен план. В крайна сметка решихме да запазим разработения план, като внесем в него съответни корекции. Според нашите очаквания ние трябваше да завършим адаптирането на нашата икономика към новите условия някъде към края на 1981 година. Но в резултат на огромната дейност, която извършихме, ние успяхме да постигнем тази цел в общи черти още в края на 1979 година. Ние се насочихме и продължаваме да работим преди всичко за разкриване и пълното оползотворяване на вътрешните резерви във всички сфери на нашето обществено развитие

- 18 -

и главно в областта на икономиката. На това бяха посветени и проведеният през 1976 г. Юлски пленум на ЦК, и Националната партийна конференция от 1978 г., и други партийни форуми. Ние се заехме много сериозно с правилното разпределение на капиталовложенията, разгърнахме на широк фронт борба за повишаване обществената производителност на труда, набелязахме твърди, бих казал, жестоки мерки за намаляване на нашите задължения към Запада.

Искам да Ви уверя, Леонид Илич, че нито един въпрос за отношенията на България с капиталистическите страни не се решава без мен. Комисията по валутните въпроси при Политбюро се ръководи от мен и, ако нещо се купува от капиталистическа страна, това става едва след като са изчерпани всички възможности да бъде доставено от Съветския съюз или от друга социалистическа страна.

Всички тези проблеми, разбира се, не се решават лесно. Тази година например поради сушата ние ще получим от западния пазар около 150-200 милиона долара по-малко. По тази причина ние вземаме допълнителни мерки за ограничаване на вноса от Запад, както и за увеличаване на износа на други стоки, за да осигурим балаңса в областта на стокообмена.

Л. Брежнев: В кои западни страни изнасяте селскостопанска продукция?

- 19 -

Т. Живков: Изнасяме във Франция, Англия, Япония, Италия, но най-много изнасяме в Западна Германия.

След това др.Тодор Живков информира за предстоящия XII конгрес на партията. Борбата за изпълнение на седмата петилетка, подчерта той, се води под знака на подготовката на конгреса. В цялата страна започва да се разгръща съревнование, води се напрегната и многостранна работа за разкриване на вътрешните резерви, за компенсиране на загубите в селското стопанство. Независимо от трудностите, коригираният петилетен план вероятно ще бъде изпълнен в основни линии.

Нашият конгрес ще се състои в края на март – началото на април 1981 година. Ние изчакахме да определим датата на вашия конгрес, за да насрочим нашия. По традиция конгресите на нашата партия се провеждат месец-месец и половина след конгресите на КПСС. Малко след нас ще проведат своя конгрес другарите от ГДР, а след тях – и чехословашките другари.

Сега ние пристъпваме към практическата подготовка на конгреса. Почти приключи координацията на народностопанските планове за периода 1981–1985 г. с братските страни. Това ни позволява да формираме осмата петилетка и да я обсъдим на конгреса.

Аз Ви разказах за нашите най-важни проблеми. Разбира се, у нас има и други трудности от икономически

- 20 -

характер. Но трудности, които да предизвикват недоволство и да се отразяват на политическата обстановка, няма. Др.Тодор Живков подчерта, че обстановката у нас е напълно нормална, партията и народът гледат с оптимизъм напред.

По-нататък др.Тодор Живков се спря на отношенията между Народна република България и Съветския съюз. Той изтъкна, че в основата на цялостната наша работа лежи грижата за по-нататъшното развитие на всестранните отношения със Съветския съюз. Българо-съветската дружба е движеща сила на нашето развитие. Това в България знае всеки - от мало до голямо. И аз не виждам и мога да Ви уверя, че няма никакво основание за безспокойство в това отношение. Вие правилно подчертахте, другарю Брежнев, че в центъра на нашето внимание трябва да се намира грижата за по-нататъшното развитие на тези отношения във всички области на живота - политическата, икономическата, културната, военната и т.н. Изпълнението на нашите планове, нормалната подготовка за конгреса, нашите бъдещи успехи ние не си представяме без всестранното сътрудничество със Съветския съюз, без вашата помощ. Искам да използвам случая, за да изразя още веднъж нашата благодарност на Политбюро на ЦК на КПСС и лично на Вас, скъпи Леонид Илич, за проявеното разбиране, за оказваната помощ и подкрепа.

- 21 -

Другарят Тодор Живков подчерта, че единственият проблем, който Политбюро на ЦК на БКП му е възложил да постави на тази среща, е проблемът за стимулирането на износа на селскостопанска продукция и на произведения на хранителната промишленост в Съветския съюз и за заплащането на туристическите услуги и на труда на нашите работници на територията на СССР.

Този въпрос, каза той, има за нас решаващо значение. Причината е в това, че България единствена от европейските социалистически страни – членки на СИВ, отиде, на основата на съгласувани със СССР и другите братски страни решения, към дълбока специализация на своето селско стопанство и хранително-вкусовата промишленост, с цел да се задоволяват дългосрочните потребности на нашата общност. Нито една от другите социалистически страни не отиде на такава специализация. Поради това всяка от тях запази значителни възможности за маневриране в зависимост от конюнктурата на световния пазар. Докато ние, при сегашното положение, сме практически напълно лишени от такава възможност.

Другарят Тодор Живков обърна внимание, че се създава парадоксално положение: колкото повече увеличаваме износа на селскостопанска продукция и произведения на хранително-вкусовата промишленост, толкова повече губим, тъй като толкова повече нарастват държавните

- 22 -

дотации и производствените разходи. По-голямата част от този експорт отива в Съветския съюз. Положението през следващата петилетка ще стане още по-сложно. Нарастването на експорта ще означава нови загуби за нашето народно стопанство, поради по-нататъшното увеличение на цените на горивата, материалите, машините и оборудването.

Решаването на въпроса за стимулиране на нашия износ за Съветския съюз през 1979 година ни позволи да намалим до минимум дотациите и да вържем донякъде двата края. В този смисъл това решение ни удовлетворява. Нашата молба се свежда до това – стимулите да се запазят и през следващата петилетка, поне в сегашните размери. Имам също така пред вид, че отпуснатите премии ще се използват и за заплащане труда на нашите работници в Съветския съюз, както и за туристическите услуги.

Л. Брежнев: Мисля, че тези средства следва да се дават и занаяпред, но не във вид на премии, а чрез повишаване цените на продукцията, която изнасяте в Съветския съюз. Смятам, че така ще бъде по-добре.

Др. Тодор Живков отбеляза, че ние няма да възразим против такова решение. Нека българските и съветските компетентни органи разгледат въпроса и предложат решение, което да продължава да стимулира нашия износ, при условие, разбира се, че ние ще изпълняваме нашите задължения. Но аз се опасявам, че от страна на вашите органи може

- 23 -

да бъде изтъкнато съображението, че ако бъдат повишени цените на българските стоки, същото ще поискат и други социалистически страни...

Л. Брежнев: Откровено казано, нашите компетентни органи смятат, че този въпрос изобщо не можел да намери решение, но аз те уверявам, че той ще бъде решен. Аз нарочно се спирам така подробно на този въпрос, защото зная, че той за вас е много важен. Става дума за 300 милиона за селскостопанската продукция и за 100 милиона за останалото.

Да, потвърди др. Т. Живков, това наистина е особено важен проблем. За 1979 и 1980 г. ни бяха предоставени по 400 милиона рубли. Без решаването на този проблем нашата икономика просто няма да издържи. В каква форма той ще се реши, това за нас няма принципно значение. Разбира се, има и някои други въпроси, например този за военните доставки. Но смятам, че там също ще се намери решение.

По въпроса за стимулирането на нашия износ на произведения на селското стопанство и на хранително-вкусовата промишленост бих искал да Ви оставя обръщение в писмен вид.

След това др. Т. Живков се спря на въпроса за XXXV сесия на СИБ, която ще се проведе през следващата година в България. Тази сесия в известен смисъл е

- 24 -

юбилейна, тъй като е тридесет и пета и се провежда десет години след приемането на Комплексната програма за социалистическа икономическа интеграция.

Както знаете, каза той, тази програма беше приета през 1971 г. в Букурещ на равнището на генералните и първите секретари на комунистическите и работническите партии на страните – членки на СИВ. Смятам, че заслужава да се помисли предстоящата сесия също да се проведе на най-високо равнище. Ние бихме могли да направим оценка на постигнатото за последните десет години и да обсъдим перспективата за осемдесетте години. През изминалите години интеграционните процеси внесоха много нови неща в сътрудничеството в рамките на СИВ, както и в отношенията ни с несоциалистическите страни. Назрели са и нови проблеми, които изискват обсъждане на най-висок форум. Бих искал да оставя кратка справка с наши съображения по този въпрос. Ако намерите тези съображения за целесъобразни, бихме могли да възложим на компетентните органи да проведат съответни консултации на двустранна основа, а след това да се обсъди и с другите братски партии. Досега не сме поставяли пред никого този въпрос и без мнението на ЦК на КПСС няма и занапред да го обсъждаме.

Др. Т. Живков постави и въпроса за предстоящия Световен парламент на народите за мир, който ще се състои в София от 23 до 27 септември т.г. по решение на

- 25 -

Световния съвет на мира. Той изтъкна, че това е най-важното мероприятие от този характер след Московския световен конгрес на привържениците на мира от 1973 г. Секретарите на шестте братски партии на съвещанието в Будапеща през юли т.г. се договориха за координиране на съвместните действия, с оглед Световният парламент да премине на високо равнище. Естествено Световният съвет на мира не е в състояние сам да подготви такова крупно мероприятие. Може би ще бъде целесъобразно да поръчаме на международните отдели на нашите централни комитети по-активно участие в сегашния заключителен етап на подготовката. В наш общ интерес е да осигурим висока ефективност от работата на този форум. Вие знаете, че инициативата за форума е предварително одобрена от ЦК на КПСС.

Отговаряйки на въпроса, подвигнат от др. Брежнев за неизпълнението на някои наши доставки на селскостопанска продукция в Съветския съюз, другарят Т. Живков изтъкна, че по наши данни изпълнението на нашите задължения върви добре. Тази година ние набелязахме допълнителни мерки по този въпрос. След завръщането ни в страната аз отново ще се върна към него.

Г. Янков: В допълнение към казаното от др. Живков бих искал да добавя, че в края на миналата година от годишните събрания на наши партийни организации в

- 26 -

Съветския съюз постъпиха сигнали за недостатъци в изпълнението на някои наши доставки за СССР. По поръчение на другаря Тодор Живков съответните отдели на ЦК извършиха всестранна проверка по този въпрос. Проверката приключи преди два месеца. По селскостопанските доставки неизпълнение не бе констатирано. Естествено, както заяви др. Живков, сега ще бъде извършена отново проверка специално по този въпрос.

В заключение, каза др. Тодор Живков, бих искал да подчертая още веднъж, че аз, другарю Брежнев, напълно споделям Вашите оценки по въпросите на международното положение.

В отношенията ни с Югославия ние проявяваме, както Вие правилно отбелязахте, изключително търпение, като не отговаряме на техните непрестанни и невъобразими клевети по адрес на нашата политика, нашия народ и нашата партия. Те стигнаха до там, че наричат нашата партия предателска, партия, която е служила на Хитлер. Не се стесняват да водят против нас подривна работа в трети страни, особено ако ние установим изгодно сътрудничество с някоя от тези страни. Ние много рядко отговаряме на техните недостойни нападки, като не позволяваме да бъдем въвлечени в безплодни полемики. Трябва да Ви кажа, че едва ли ще се намери друга партия и друга страна, която да проявява такова търпение и сдържаност, когато непрестанно я заливат с най-непристойни клевети. От друга

- 27 -

страна, искам да отбележа, че в последно време се появи-
ха признаци за известно отслабване на антибългарската
кампания.

Накрая др.Т.Живков поздрави др.Л.И.Брежнев за
огромния успех на Московската олимпиада. Аз съм дълбоко
убеден, че няма друга държава, която би могла да напра-
ви нещо подобно, в такива мащаби и с такъв размах. Това
може да направи само Съветският съюз. Това е голяма
победа и аз от сърце Ви поздравявам.

Третото място, заето от българските спортисти,
действително е голям успех за нас, като се има пред вид
числеността на нашето население и значително по-ограни-
чената материално-техническа база в сравнение с много
други страни.

Др. Тодор Живков изказа съжаление, че му се
налага малко да посъкрати пребиваването си в Крим.
Другарят Кунял иска среща с мен, а трябва да приема и
др.Шокин. И двамата са у нас и остават там до неделя,
когато са насрочени и двете ми срещи.

Още веднъж Ви благодаря за срещата и за
проведената беседа.

Бих ли могъл да запозная нашето Политбюро с
информацията, която Вие, другарю Брежнев, направихте?

Леонид Брежнев: Съгласен съм.

PROTOCOL "A" No. 387

AT THE MEETING OF THE POLITBUREAU OF CC OF BCP ON 9 AUGUST 1980

Present were comrades:

Todor Zhivkov, Aleksander Lilov, Grisha Filipov, Dobri Dzhurov, Liudmila Zhivkova, Oginan Doinov, Petko Takov, Pencho Kupadinski, Petur Mladenov, Stanko Todorov, Todor Bozhinov, Tsola Dragoicheva, Andrei Lukanov, Todor Stoichev, Dimitur Stanishev, Georgi Atanasov, Petur Diulgerov, Stoian Mihailov and Milko Balev.

ISSUES ON THE AGENDA:

I. Information of Comrade TODOR ZHIVKOV's visit to the Soviet Union and his talks with Comrade Leonid Brezhnev.

DECISIONS:

Accepts the information of the First Secretary of the Central Committee of BCP and Chairman of the State Council of People's Republic of Bulgaria Comrade Todor Zhivkov regarding his friendly meeting with the Secretary General of the Central Committee of the CPSU and Chairman of the Presidium of the High Council of the USSR Comrade Leonid Brezhnev, which has taken place on 7 August 1980 in Crimea.

Approves entirely and gives an extremely high evaluation of the results of the meeting and the conversations between the first party and states' leaders of the People's Republic of Bulgaria and the Soviet Union, and expresses deepest gratitude to comrades Todor Zhivkov and Leonid Brezhnev for their latest tremendous contribution for further fostering the fraternal cooperation and multifaceted rapprochement between our two countries.

A press release is to be published in the print media.

[Signature]

MEETING Between comrades LEONID ILYICH BREZHNEV and TODOR ZHIVKOV
Crimea, 7 August 1980

- 10 -

Leonid Brezhnev:

[.....]

Now about international affairs.

At the Warsaw summit of the Political Consultative Committee we already discussed that the current escalation of tensions in the international arena is not some fleeting trend in U.S. and NATO's politics. It is a serious battle that Imperialism has decided to start, by taking advantage, not in the last place, of the Chinese shifting to the other side of the barricade.

-11-

Of course the election campaign in the United States adds some "salt" to the current situation. Something will die down after the elections are over. But we are preparing for a continuous and not easy struggle for maintaining a balanced international system and for preserving and supporting the process of Détente.

And here, of course, the unity of the fraternal socialist countries is of particular importance, as well as our mutual, active and purposeful work.

Inarguably, the international Communist movement for strengthening Détente could play greater role than it does now. Of course, the communists are doing a lot not to allow for the revival of the "Cold War." This, by the way, refers also to the parties, which otherwise speak of Euro-communism.

And yet, their inconsistency, especially when it comes to the approach towards some very important and difficult campaigns in our foreign policy, has been used to harm the interests of the socialist community.

It was mentioned to me, Todor, that in your opinion the time has arrived to start preparing for a new international summit of the communist parties. I think that as we develop our cooperation with the fraternal parties, we have to, as they say, consider this idea.

-12-

We do not need propaganda triumphs. What we need are tangible coordinated actions in favor of peace and disarmament. With common efforts we are going to entice our comrades-in-class across the border to do exactly that. The forms of activity with regard to that could be different, but from a tactical point of view, it may be early to put forth the issue right now.

We informed you, Todor, about all significant international campaigns, undertaken by us after the summit in Warsaw.

Neither the French President, nor the Chancellor of West Germany have become friends of the socialist community. But we have no doubt that Giscard d'Estaing and Schmidt do not want further deterioration of the international situation. They are very critical of the Carter Administration. We have collaborated and will collaborate with them in the interest of ameliorating the European and the world climate.

You are acquainted with the current situation about the negotiations regarding the mid-range nuclear missiles in Europe. We would be ready to start these negotiations, and will organically incorporate the question on the U.S. forward-based systems.

-13-

You have been thoroughly informed on matters concerning the Viennese negotiations. The West has gone on the defensive on the political front. I would not make a judgment whether that's a mock defense or not. But the public can realistically assess who stands for disarmament and who is against it.

The Americans hint that their response may be ready by mid-September. We will live to see what that response will be. Although, one could tell from now that they have a

tough bargain in mind. On the whole, something more or less clear may be expected from them probably after the elections.

I repeat - we take an active stance. We actually brought constructive propositions. This platform allows for the defense of our common interests.

The meeting in Madrid, anticipated to take place in the fall, should become a major political event. It is clear that its nature will depend not solely on us. If no one else, the Americans will, naturally, attempt to raise noise about "human rights" and the Afghanistan issue.

We have to do our best not to let the summit digress down the well-known anti-Soviet, anti-socialist path. Our positive ideas regarding all parts of the Helsinki Final Act, along with the development of our proposal for a European conference on matters concerning military détente and disarmament should exert greatest influence at the summit.

-14-

If an agreement to hold the [abovementioned] conference is reached, this result alone will suffice to justify the Madrid summit.

[.....]